

Mål C-268/24 [Lalfi] ⁱ**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

16 april 2024

Domstol som begär förhandsavgörande:

Tribunale di Lecce (Italien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

16 april 2024

Kärande:

ZT

Svarande:

Ministero dell'Istruzione e del Merito

Saken i det nationella målet

Talan väckt vid Tribunale di Lecce (Lecces domstol) – avdelningen för arbetsrättsliga mål – där ZT har yrkat att det ska slås fast att hon har rätt till ekonomiskt bidrag benämnt ”lärarkort” enligt lag nr 107/2015. Gällande nationell lagstiftning, såsom den har tolkats enligt relevant nationell rättspraxis, utesluter emellertid lärare som endast har haft tillfälliga vikariat från denna förmån.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Genom förevarande begäran om förhandsavgörande som har framställts med stöd av artikel 270 FEUF ombeds EU-domstolen att klargöra huruvida en nationell lagstiftning som föreskriver att lärare ska få ekonomiskt bidrag för fortbildning och som tolkas på så sätt att lärare som har haft kortvariga och sporadiska vikariat, det vill säga tillfälliga vikariat som inte motsvarar ettåriga tjänster, utesluts från rätten till detta bidrag, är förenlig med klausul 4 i ramavtalet om visstidsarbete

ⁱ Förevarande mål har getts ett fiktivt namn. Detta namn är inte någon av rättegångsdeltagarnas verkliga namn.

som ingicks den 18 mars 1999 och som är bilagt rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP (nedan kallat direktiv 1999/70).

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

- Ska klausul 4 i det ramavtal som återfinns som bilaga till [rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP] tolkas så, att den utgör hinder för att tilldelningen av det lärarkort som avses i artikel 1.121 och följande artiklar i legge del 13 luglio 2015, n. 107 – Riforma del sistema nazionale di istruzione e formazione e delega per il riordino delle disposizioni legislative vigenti (lag nr 107 av den 13 juli 2015 om reform av det nationella utbildningssystemet och bemyndigande att omarbete gällande lagstiftning) (GU nr 162 av den 15 juli 2015) begränsas på grundval av vikariatets varaktighet?
- Kan de typer av personalbrist som den enskilda vikarien ”täcker upp för” – vilka framgår av artikel 4.1, 4.2 eller 4.3 i lag 124/1999 – mot bakgrund av ovannämnda klausul 4 anses utgöra ”objektiva grunder” som utesluter att det förekommer diskriminering?
- Kan ett antal tillfälliga vikariat på olika skolor – under samma läsår – på grundval av flera olika avtal anses utgöra en objektiv grund i den mening som avses i klausul 4 i det ramavtal som återfinns som bilaga till direktiv [1999/70]?
- Ska bedömningen av jämförbarheten mellan visstidsanställda och tillsvidareanställda lärare under alla omständigheter göras på förhand eller ska den ta hänsyn till vikariatets faktiska varaktighet under läsåret (exempelvis när vikarien, om än på grundval av flera avtal, har arbetat under en tidsperiod som inte skiljer sig från tidsperioden för en vikarie som har utsetts att tillsätta en vakant tjänst i den faktiska personalstyrkan)?

Anförda unionsbestämmelser och anförd praxis från EU-domstolen

Rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP (EGT L 175, 1999, s. 43), särskilt artikel 1.

Ramavtalet om visstidsarbete, som ingicks den 18 mars 1999 och som är bilagt direktiv 1999/70. Särskilt klausulerna 2.1, 3 och 4.1.

Domstolens beslut av den 18 maj 2022 i mål C-450/1 (EU:C:2022:411).

Anförda nationella bestämmelser och anförd praxis från nationella domstolar

Legge del 13 luglio 2015, n. 107 – Riforma del sistema nazionale di istruzione e formazione e delega per il riordino delle disposizioni legislative vigenti (lag nr 107 av den 13 juli 2015 om reform av det nationella utbildningssystemet och behörighet att omarbete gällande lagstiftning (GURI nr 162 av den 15 juli 2015) (nedan kallad lag nr 107/2015), särskilt artikel 1.121–124.

I punkt 121 stadgas följande: ”I syfte att stödja lärares kontinuerliga fortbildning och förbättring av yrkeskunskaper införs ... det elektroniska kortet för kompetensutveckling och fortbildning av tillsvidareanställda lärare på skolor av alla slag och på alla nivåer. Kortet, som har ett nominellt belopp på 500 euro per läsår, får användas för att köpa böcker och texter, däribland i digitalt format, trycksaker och tidskrifter, som är användbara för yrkeskompetensutveckling, köpa maskin- och programvara, gå kurser för att utveckla och stärka yrkeskompetensen, vilka hålls av organ som är ackrediterade hos [ministeriet], gå universitetskurser på kandidat-, magister- och masternivå eller utbildningsprogram som är relevanta för yrkesprofilen, för teater- och biobiljetter, för inträde till museer, utställningar, kulturella evenemang och liveframträdanden samt för initiativ som är kopplade till de aktiviteter som omfattas av treårsplanen för skolornas utbildningsutbud och den nationella utbildningsplanen i punkt 124. Kortets belopp utgör ingen accessorisk lön och ingår inte i den beskattningsbara inkomsten.”

Punkterna 122–124 avser regelverket för lärarkortet, som ska fastställas genom premiärministerns dekret, det årliga anslaget till det ekonomiska bidraget samt fortbildningen av tillsvidareanställda lärare, som är obligatorisk, permanent och strukturell.

Legge del 3 maggio 1999, n. 124 – Disposizioni urgenti in materia di personale scolastico (lag nr 124 av den 3 maj 1999 om brådskande åtgärder som rör skolpersonal) (GURI nr 107 av den 10 maj 1999) (nedan kallad lag nr 124/1999), särskilt artikel 4.1–7.

I punkterna 1–3 anges tre typer av vikariat:

1. Om det inte är möjligt att besätta professors- och lärartjänster som är vakanta och lediga före den 31 december och som antas förbli så under resten av läsåret med tillsvidareanställd lärarpersonal från provinsernas ordinarie personalstyrka eller genom att använda sig av övertalig personal och under förutsättning att dessa tjänster ännu inte på något sätt har tillsatts med tillsvidareanställd personal, ska årliga vikariat tillsättas i väntan på att tillsvidareanställd lärarpersonal rekryteras genom uttagningsförfaranden. [så kallade vikariat i den ordinarie personalstyrkan]

2. Icke-vakanta professors- och lärartjänster som de facto blir lediga före den 31 december och fram till läsårets slut ska tillsättas genom tillfälliga vikariat som

ska vara fram tills undervisningsverksamheten upphör. Likaledes ska tillfälliga vikarier tillsättas tills undervisningsverksamheten upphör för att täcka de undervisningstimmar som inte utgör hel- eller deltidstjänster. [så kallade vikariat i den faktiska personalstyrkan]

3. I andra fall än dem som avses i punkterna 1 och 2 ovan ska tjänsterna tillsättas med tillfälliga vikarier. [så kallade tillfälliga eller kortvariga och sporadiska vikariat]

I punkt 4 preciseras att tjänster i provinsernas ordinarie personalstyrka under inga omständigheter får besättas med visstidsanställd lärarpersonal.

I punkterna 5–7 beskrivs förfarandet för att på grundval av reservlistor tilldela de årliga och tillfälliga vikariat som avses i punkterna 1–3.

Decreto legislativo del 16 aprile 1994, n. 297 – Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (lagstiftningsdekret nr 297 av den 16 april 1994, konsoliderad version av lagbestämmelser på undervisningsområdet, rörande skolor av alla slag och på samtliga nivåer) (ordinarie tillägg till *GURI* nr 115 av den 19 maj 1994), särskilt artikel 282, enligt vilken kompetensutveckling är en grundläggande rättighet och skyldighet för lärarpersonal.

Decreto legge del 13 giugno 2023, n. 69 – Disposizioni urgenti per l’attuazione di obblighi derivanti da atti dell’Unione europea e da procedure di infrazione e pre-infrazione pendenti nei confronti dello Stato italiano (lagdekret nr 69 av den 13 juni 2023 om brådskande åtgärder för efterlevnad av skyldigheter som följer av unionsrätten och överträdelseförfaranden som pågår mot italienska staten vid EU-domstolen och kommissionen) (nedan kallat lagdekret nr 69/2023). Särskilt artikel 15 som begränsar tilldelningen av lärarkortet till vikarier i den ordinarie personalstyrkan.

Det nationella kollektivavtalet för undervisningssektorn av den 4 augusti 1995, särskilt artikel 28, enligt vilken deltagandet i fortbildnings- och kompetensutvecklingsaktiviteter utgör en rättighet för lärarpersonal, eftersom den utgör ett medel för att till fullo uppnå och utveckla yrkeskunnandet.

Det nationella kollektivavtalet för undervisningssektorn av den 27 november 2007, särskilt artikel 63.1, enligt vilken det åligger förvaltningen att erbjuda verktyg, medel och möjligheter som säkerställer fortbildning.

Corte di cassationes (Högsta domstolen) dom nr 29961/2023.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 ZT arbetar som lärare och hade under läsåren 2020/2021 och 2021/2022 olika vikariat. Närmare bestämt hade ZT under läsåret 2020/2021 ett vikariat som varade fram tills undervisningsverksamheten upphörde, medan hon under läsåret 2021/2022 hade en rad kortvariga och tillfälliga vikariat under tidsperioden från och med den 8 oktober 2021 till och med den 27 maj 2022.
- 2 Vikariatperioderna var ofta sammanhängande. Den första vikariatperioden upphörde den 22 december 2021 med ett avbrott för julperioden. Den andra vikariatperioden omfattade olika avtal från och med den 24 januari 2022 till och med den 10 februari 2022 och den tredje perioden varade från och med den 11 februari 2022 till och med den 27 maj 2022 (med ett avbrott från och med den 14 april till och med den 19 april, vilket sammanföll med påskperioden 2022).
- 3 ZT hade under samtliga dessa perioder samma uppgifter och skyldigheter som sina tillsvidareanställda lärarkollegor (och som andra vikarier som tillsattes på grund av brist på personal i den ordinarie eller faktiska personalstyrkan).
- 4 Mot bakgrund av den undervisningsverksamhet som ZT utövade under de två läsåren ansökte ZT i enlighet med lag nr 107/2015 om ekonomiskt bidrag för fortbildning benämnt ”lärarkort” till ett belopp på 500 euro per år. Ministero dell’istruzione [e del Merito] (Utbildnings- och meritministeriet) (nedan kallat ministeriet) avlog hennes ansökan.
- 5 ZT har därför väckt talan vid den hänskjutande domstolen, Tribunale di Lecce, med yrkande att det ska slås fast att hon har rätt till ovannämnda bidrag.

Parternas huvudargument

- 6 Enligt ZT är ministeriets beslut att inte bevilja henne bidraget rättsstridigt, eftersom det strider mot principen om likabehandling mellan visstidsanställda och jämförbara tillsvidareanställda i klausul 4 i det ramavtal som återfinns som bilaga till direktiv 1999/70. ZT har gjort gällande att hon ska tillerkännas denna rättighet i enlighet med lag nr 107/2015 på grundval av hennes arbete i egenskap av lärarvikarie.
- 7 Ministeriet har gjort gällande att det agerade korrekt.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 8 Den hänskjutande domstolen preciserar att behovet av förhandsavgörande enbart rör beviljandet av bidraget för arbetet som vikarie under läsåret 2021/2022, bestående av en rad tillfälliga vikariat som tilldelades på grundval av artikel 4.3 i lag nr 124/1999.

Vad gäller läsåret 2020/2021 räcker det däremot enligt nationell rättspraxis att ZT hade ett vikariat som varade fram tills undervisningsverksamheten upphörde i enlighet med artikel 4.2 i lag nr 124/1999 för att hon ska tillerkännas rätten till bidraget.

I detta sammanhang hänvisar den hänskjutande domstolen till Corte di cassazione dom nr 29961/2023, där det understryks att lagstiftaren införde lärarkortet i syfte att stödja undervisningsverksamhet som varar i minst ett år.

Enligt Corte di cassazione uttrycker den bestämmelse som införde lärarkortet, det vill säga artikel 1.121 i lag nr 107/2015, närmare bestämt syftet att stödja lärares kontinuerliga fortbildning och förbättring av yrkeskunskaper. Detta understryker målsättningen att förbättra tillhandahållandet av tjänsten i sin helhet genom att öka personalens yrkeskunnande och undervisning på läsårsbasis. Det är vidare av betydelse att lärarkortet är kopplat till initiativ som omfattas av treårsplanen för skolornas utbildningsutbud, det vill säga de politiska verktygen för fastställande och bedömning av undervisningssystemets strategiska prioriteringar. Kopplingen till undervisningen på läsårsbasis är vidare klart och tydligt koordinerad med de tider i utbildnings- och undervisningsplaneringen som den enskilda läraren ska iaktta, vilka fastställs årligen i lärarrådets riktlinjer.

Enligt den hänskjutande domstolen är även yttrandet från förste ordföranden för Corte di cassazione angående det aktuella ämnet av särskild betydelse. Inom ramen för ett beslut, meddelat i mars 2024, om avvisning av en tolkningsfråga som lades fram vid Corte di cassazione av en annan nationell domstol med avseende på beviljandet av bidraget i form av lärarkortet påpekade nämnda förste ordföranden med hänvisning till Corte di cassazione ovannämnda dom att beviljandet av bidraget även till visstidsanställda lärare, vilka emellertid har ingått avtal om vikariat fram till läsårets slut eller fram tills undervisningsverksamheten upphör, grundar sig på den omständigheten att det även för dessa föreligger den tidsmässiga koppling som lagstiftaren har velat fastställa mellan det specifika utbildningsverktyget i form av detta lärarkort och undervisningen på läsårsbasis.

Den hänskjutande domstolen påpekar att dessa avgöranden, som är särskilt tungt vägande med hänsyn tagen till de organ som har meddelat dem, innehåller exakta anvisningar om att lärare som har ingått avtal om kortvariga och tillfälliga vikariat inte har rätt till bidraget, och understryker lagstiftarens val att beviljandet av bidraget ska vara kopplat till en undervisning på läsårsbasis.

Den hänskjutande domstolen anser emellertid att detta restriktiva synsätt i nationell rättspraxis, enligt vilket den nationella lagstiftningen ska tolkas så, att lärare med tillfälliga vikariat inte har rätt till bidraget, strider mot klausul 4 i ramavtalet, i vilken det stadgas att "[n]är det gäller anställningsvillkor, skall visstidsanställda inte behandlas mindre fördelaktigt än jämförbara tillsvidareanställda enbart på grund av att de har en visstidsanställning, om detta inte motiveras på objektiva grunder".

Den hänskjutande domstolen hänvisar i detta avseende till EU-domstolens dom av den 18 maj 2022 i mål C-450/21 (EU:C:2022:411), där EU-domstolen slog fast att bidraget i form av lärarkortet anses vara omfattat av anställningsvillkoren i den mening som avses i klausulen, med beaktande av att bidraget betalas ut ”i syfte att stödja lärares kontinuerliga fortbildning, som är obligatorisk för såväl tillsvidareanställd som visstidsanställd personal vid ministeriet, och förbättring av yrkeskunskaper”. Vidare är ”[d]en omständigheten att det elektroniska kortet även kan användas för köp av varor och tjänster som inte är direkt kopplade till kontinuerlig fortbildning inte ... avgörande i samband med att bidraget i det nationella målet kvalificeras som ’anställningsvillkor’”. EU-domstolen påpekade dessutom att hänvisningen till att det arbete som utförs av kontraktsanställd administrativ personal endast är av tillfällig karaktär inte kan anses utgöra någon objektiv grund som motiverar en skillnad i behandling enligt klausul 4.1 i ramavtalet.

Vad gäller förevarande fall påpekar den hänskjutande domstolen att alla vikarier har samma skyldigheter gentemot eleverna och samma fortbildningsskyldigheter som tillsvidareanställda lärare, oberoende av den tilldelade typen av vikariat, och att alla anställs på grundval av reservlistor.

Den hänskjutande domstolen understryker att lärarkortet inte föreskriver något samband mellan utgiften (som även kan avse teater- och biobiljetter) och lärarens undervisningsämne. Enligt sin definition syftar lärarkortet visserligen till att stödja lärares kontinuerliga fortbildning och förbättring av yrkeskunskaper men det finns ingen skyldighet att betala med det. Bidraget behöver under alla omständigheter inte nödvändigtvis användas under det läsår som det beviljas.

Enligt den hänskjutande domstolen tycks således kopplingen till stödjandet av undervisningen på läsårsbasis vara hypotetisk och upp till lärarens vilja. Det finns därför ingen grund för denna koppling. Undervisningen på läsårsbasis kan således inte utgöra någon objektiv grund i den mening som avses i klausul 4 i ramavtalet.

Den hänskjutande domstolen anser vidare att treårsplanen för skolornas utbildningsutbud utgör en åtgärd för skolornas organisation på makronivå som är mer kopplad till utbildningsutbudet ”till allmänheten” än till lärarnas fortbildning i sig. Denna bestämmelse tycks således inte utgöra någon objektiv grund som utgör hinder för att lärare med tillfälliga vikariat ska beviljas bidraget.

Undervisningsplanen är en förutsättning för lärarnas arbete. Alla vikarier är oavsett typen av vikariat skyldiga att följa den. Vidare är alla vikarier oavsett typen av vikariat medlemmar av lärarrådet under sin anställningsperiod.

Den hänskjutande domstolen betonar således lärarkortets allmängiltiga syften, vilka skulle vara diskriminerande om vikariat uteslöts i huvudsak på grundval av tjänsternas varaktighet. Ibland har även vikariat av olika slag varaktigheter som överlappar varandra och den enda skillnaden mellan dem utgörs av skälet till tilldelningen av de olika tjänsterna, medan det utförda arbetet saknar betydelse.

Till stöd för sin ståndpunkt hänvisar avslutningsvis den hänskjutande domstolen till artikel 15 i lagdekret nr 69/2023, enligt vilken lärarkortet endast tilldelas lärare i den ordinarie personalstyrkan. Det framgår således *e contrario* att kopplingen till undervisningen på läsårsbasis inte utgör något avgörande kriterium.

ARBETSDOKUMENT